

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1985/50

KARAR NO : 1985/81

ÖZET: Sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunup, 1402 sayılı Yasa'nın 13/b., CMUK.nun 3. ve 353 sayılı Yasa'nın 18. maddelerinde öngörülen bağlantı koşullunu içeren suçlara ait davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Nurettin Basut ve arkadaşları

O L A Y : Sanıkların Ağrı Halk Kültür Derneği Başkan ve Yönetim Kurulu üyeleri oldukları, derneklerine ait tüzüklerindeki bazı noksanlıkların giderilmesi için yetkililerce kendilerine gerekli ihtarda bulunulmasına rağmen bu noksanlıkları gidermedikleri ve faaliyetlerini sürdürerek 1630 sayılı Yasa'nın 4., 12. maddelerine aykırı davrandıkları, dernek binasında yaralayıcı ve bereleyici demir çubuk ve ağaç sopalar bulundurmaları suretiyle Dernekler Yasası'nın 37. maddesine aykırı davrandıkları kabul etmek suretiyle aynı yasanın 42/1. maddesine aykırı davrandıkları, ırkçılığı ve sınıf ayrıcalığını simgeleyen afişler, el ilânları, klişeler ve mahkemece yasaklanmış yayınları bulundurmaları suretiyle 1630 sayılı Yasa'nın 35. maddesinin (a) ve (b) fıkralarına aykırı hareket ettikleri, ayrıca Ağrı'da meydana gelen 16.9.1977 tarihindeki çatışmaya katılan suçluları dernekte barındırmaları suretiyle Dernekler Yasası'nın 42/4-5. maddelerini ihlâl ettikleri iddiaları ile Ağrı C. Savcılığınca düzenlenen 29.12.1977 günlü 1977/838 esas sayılı iddianamede eylemlerine uyan 1630 sayılı Yasa'nın 1., 4., 12., 37. 42/1-4-5., 4/G., TCK.nun 526. maddeleri gereğince ve ayrıca 35/a-b fıkraları uyarınca cezalandırılmaları istemiyle haklarında kamu davası açılmıştır.

Ağrı Asliye Ceza Mahkemesi; 26.6.1979 günü, 1978/4 esas, 1979/101 karar sayı ile; sanıkların eylemlerinin TCK.nun 141/1-4. maddesine uygun bulunup bu maddenin tatbikinin mahkemenin görevi dışında olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı ağır ceza mahkemesine göndermiştir.

Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi; 25.6.1980 günü, 1979/208 esas, 1980/72 karar sayı ile; atılı suçların sıkıyönetim ilânına neden olan suçlardan olduğu ve 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri kapsamına girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı sıkıyönetim askeri mahkemesine gönderilmek üzere C. Savcılığına tevdi etmiştir.

Erzurum 9. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı; 22.12.1980 günlü, 1980/1811 sayı ile; sanıklara atılı suçların 21.9.1977 tarihinde işlendiği, Ağrı ilinde ise 18.4.1980 günü sıkıyönetim ilân edildiği, bu durumda sanıklara atılı suçların 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesindeki sınırlı süreden daha önce işlendiği ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla organik bağlantısının tesbit edilemediği gerekçeleri

ri ile 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri gereğince dava dosyasının Ağrı Ağır Ceza Mahkemesinde rüyet edilmek üzere iadesine karar vermiştir.

Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi; komutanlığın yazısı ile dönen dava dosyasını tekrar esasına kaydederek duruşmalara uzuncu bir süre devam etmiş, dahasonra 4.12.1984 günlü 1984/2-222 sayı ile; kesinleşen görevsizlik kararı üzerine dosyanın Askerî Mahkemeye tevdi olunması ve sıkıyönetim askerî mahkemesince de görevsizlik kararı verildiği takdirde dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne intikaliⁿⁱⁿ sağlanması veya görevsizlik kararının yazılı emir yolu ile kaldırılması cihetine gidilmesi gerekirken hazırlık soruşturması sırasında kullanılması gerekip, kesinleşmiş mahkeme kararlarına karşı kullanılması olancağı bulunmayan sıkıyönetim komutanlığına 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 13. ve 15. maddeleri ile verilen yetkiye dayanan yazı üzerine duruşmaya devamla hüküm kurulmasının yasalara aykırı olduğu yolundaki Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin 22.3.1984 günü, 1984/1934-2104 karar sayılı ilâmını gerekçe göstererek yargılamanın durdurulmasına ve dava dosyasının gereğinin takdir ve ifası için Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi; 26.3.1985 günü, 1985/26 esas sayılı ile; sanıklardan Nurettin Basut ve Kenan Aras hakkında mahkemelerinde TCK.nunun 125. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmış olduğu ve belirtilen bu davanın halen mahkemenin 1984/85 esasında kayıtlı olup derdest bulunduğu anlaşıldığından, bu iki sanık hakkındaki eylemler tefrik edilerek birlikte bakmak ve hükümlenmek üzere 1984/85 esas sayılı dava dosyası ile birleştirilmesine, diğer sanıklara atılı suçların Ağrı ilinde sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlendiği ve sıkıyönetim askerî savcılığınca sürdürülen herhangi bir soruşturmanın da bulunmadığı gerekçeleri ile 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Mebrure Gözdemir, A.Mazhar Akman, Cezmi Elgin, Necati Karakış, ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı 22.4.1985 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Dinçer Özbilgin ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Sezai Aydınalp'in Askerî Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanıklara atılı suçlar Ağrı ilinde 26.4.1980 günü ilân edilen sıkıyönetimden üç aydan daha önce, 21.9.1977 günü işlenmiştir.

İncelenen dosya içeriğine göre, sanıklara atılı suçların siyasal ve ideolojik amaçlı olduğu ve bu yönüyle sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu kuşkusuzdur.

Ayrıca, D.D.12 de yer alan dernek kuruluş bildiriminden ve D.D.7 de bulunan Ağrı Emniyet Müdürlüğüne ait yazıdan, sanıkların Ağrı'da kurulan Halk Kültür Derneğinin üyeleri olduklarının ve sanıklardan Kenan Aras ile Nurettin Basut hakkında özgürlük yolu adlı yasa dışı örgüte girmek suçundan kamu davası açıldığığın Erzurum-Artvin İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığının dosyada bulunan 26.2.1985 günlü, 1985/341 Muh. Ds. 17/a-13 sayılı yazısından anlaşılması, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümüne gönderilen sanık Zeki Aslan ve arkadaşlarına ait ve Mahkememizin 1985/43 esasında kayıtlı dava dosyasından Zeki Aslan'ın Ağrı Töb-Der Şubesinin başkanı olduğunun belirlenmesi ve Töb-Der yöneticileri hakkında dernek amacı dışına çıkarak faaliyetlerde bulunmalarından ötürü sıkıyönetim askerî mahkemelerine açılmış bir davanın bulunması karşısında, 1402 sayılı Yasa'nın 13/b, CMUK.nun 3. ve 353 sayılı Yasa'nın 18. maddesindeki bağlantı koşullarının olayda gerçekleştiği açıktır.

Bu durumda, davanın 1402 sayılı Yasa'nın 13/b, CMUK.nun 3. ve 353 sayılı Yasa'nın 18. maddeleri uyarınca Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden, Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar verilmelidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi'nin başvurusunun reddine, 22.4.1985 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

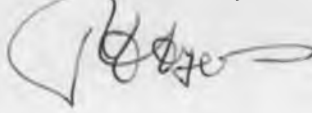
Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y. İsmet Ayer

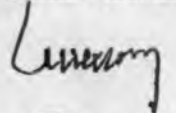
Üye

Mebrure Gözdemir

Üye

A. Mazhar Akman

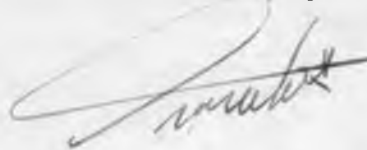
Üye

Cezmi Elgin

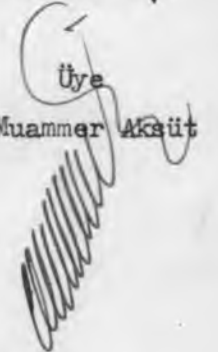
Üye

Necati Karakış

Üye

Muammer Akşit

9.5.85

i/ç